

1. Startnotitie RES Flevoland

In deze startnotitie wordt beschreven hoe in Flevoland de Regionale Energiestrategie (RES) wordt opgesteld. We gaan uit van wat we al hebben en bezien wat nog kan komen. Deze startnotitie inventariseert waarover het gesprek ten behoeve van de concept-RES moet gaan. Deze notitie geeft inzicht in onze situatie en aanpak. De RES biedt ook de Flevolandse bijdrage aan de nationale CO₂-reductie opgave. Ons aanbod hiervoor bepalen we in als regio gezamenlijk via het RES-proces.

In de RES Flevoland zal daarom gebruik worden gemaakt van beleidsplannen en initiatieven die al in de regio bestaan als beginpunt. Daarnaast bestaat met de Flevolandse Energieagenda (FEA) al een netwerk dat de energietransitie op weg moet helpen. Het Netwerk FEA en de RES zullen integreren.

1.1 Achtergrond

Nationaal en internationaal zijn afspraken gemaakt voor een CO₂-arme energievoorziening. Daar zijn verschillende aanleidingen voor. Door CO₂ uitstoot te verminderen moet een bijdrage geleverd worden de aarde minder te laten opwarmen. Daarnaast zijn de voorraden fossiele brandstoffen zoals aardolie en aardgas niet onbeperkt. De aanpak bestaat daarom uit het verduurzamen van de energieopwekking, het verduurzamen van de warmtevraag en energiebesparing.

Wat de Energietransitie betreft heeft Flevoland een voorsprong op de rest van Nederland. Een groot deel van de huizen is relatief nieuw en beter geïsoleerd dan oudere huizen. Er is geen zware industrie die grote hoeveelheden energie nodig heeft. Het opwekken van duurzame energie is deel van onze geschiedenis. Windmolens karakteriseren het landschap.

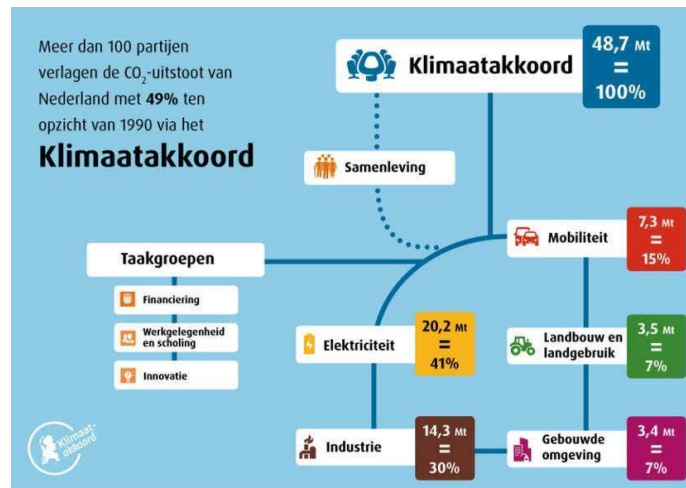
Deze uitgangspositie wil niet zeggen dat er in Flevoland niets meer hoeft te gebeuren. Er zijn nog genoeg woningen die beter geïsoleerd kunnen worden. Productieprocessen kunnen vaak nog zuiniger. Ook is het noodzakelijk te blijven kijken naar mogelijkheden van opwek door alle vormen van duurzame energie. Of het nu gaat om windmolens, zonnepanelen, bodemwarmte, restwarmte, waterstof, groen gas of andere of nieuwe technieken die we nu nog niet kennen.

De komende decennia zal iedereen in Flevoland - inwoners en bedrijven -iets gaan merken van de verandering in de energievoorziening. Dat zal niet altijd makkelijk zijn, maar biedt ook kansen. De energierekening kan omlaag gaan en er zijn kansen voor nieuwe werkgelegenheid.

Klimaatakkoord

In Nederland zijn de afspraken van Parijs uit 2015 uitgangspunt voor het Klimaatakkoord. Ook Nederland streeft naar 49% CO₂-reductie in 2030 en 95% reductie in 2050. Dit heeft geleid tot het ontwerp Klimaatakkoord dat december 2018 is gepresenteerd.

In onderstaand overzicht wordt aangegeven hoeveel CO₂ uitstoot er in heel Nederland tot aan 2030 per sector verminderd moet worden.

Er is sprake van een Klimaatakkoord nadat alle betrokken partijen, zoals IPO, VNG en UvW maar ook anderen die hebben meegewerkt, hebben ingestemd. Volksvertegenwoordigers in de Tweede Kamer, Provinciale Staten, gemeenteraden en Algemene vergaderingen hebben hierin een rol.

Na vaststelling van de definitieve RES 1.0 (2020) wordt de ruimtelijke opgave die volgt door uitvoering van de RES vastgelegd in de provinciale en gemeentelijke omgevingsvisies en -plannen en het beleid van de waterschappen. Streven is dat de RES 1.0 binnen een jaar na vaststelling is verankerd in vastgesteld omgevingsbeleid. Daarna wordt de actualisatie van de RES (2.0 en verder) meegenomen in de cyclus van het actualiseren van het omgevingsbeleid.

Binnen de Omgevingswet die in 2021 ingaat is voorzien in interventieinstrumenten, die worden ingezet indien de doelstellingen (van de RES) niet gehaald worden. In eerste instantie gebeurt dit in 'goed overleg'. Bij projecten van nationaal en provinciaal belang kan er vanuit het rijk of provincie een projectbesluit (i.p.v. inpassingsplan) worden genomen. Het is daarom belangrijk dat de regionale en lokale plannen worden afgestemd met de nationale opgave.

1.2 Regionale Energiestrategie (RES)

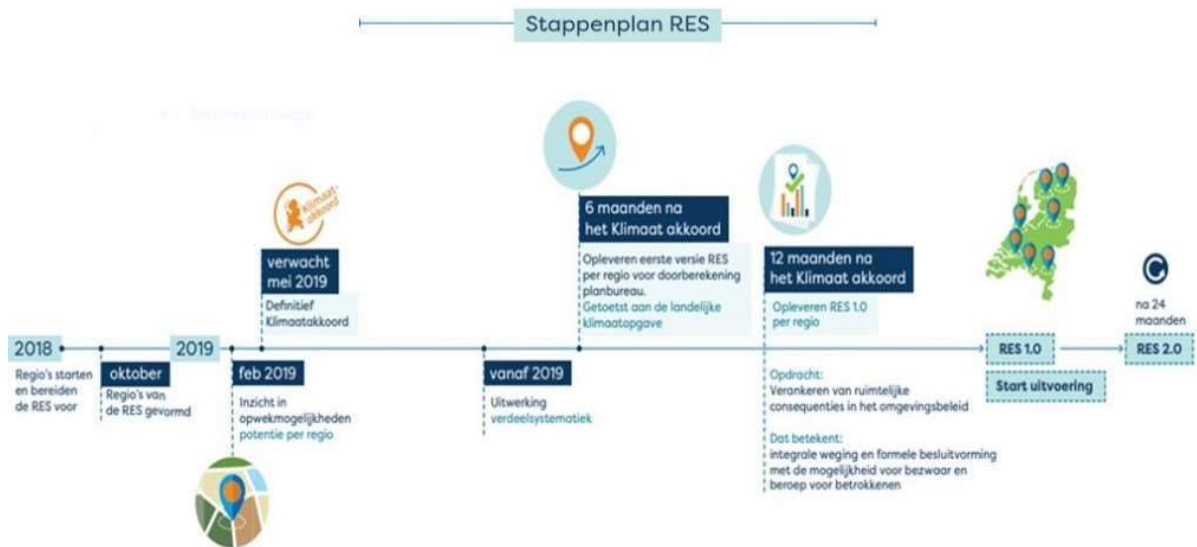
Eerder hebben het Rijk, provincies (via IPO), gemeenten (via VNG) en waterschappen (via UvW) gezamenlijk in het Interbestuurlijk Programma (IBP) besloten dat de afspraken over de tafels 'gebouwde omgeving' en 'elektriciteit' worden uitgewerkt in een zogenaamde 'Regionale Energie Strategie' (RES). Flevoland is één van de 30 regio's die een RES opstelt. Ook Flevoland gaat in haar RES-bod aangeven welke bijdrage het gaat leveren aan verduurzaming van de gebouwde omgeving door besparing van energie en door de warmtetransitie. Daarbij wordt aangegeven wat gedaan gaat worden aan grootschalige opwek door hernieuwbare energie. Daarbij gaat het zowel om concrete voorstellen als om het inzichtelijk maken hoe met draagvlak de komende decennia verder gewerkt gaat worden.

Vanuit de sectortafels Elektriciteit en Gebouwde Omgeving is er geen CO₂ reductie doelstelling meegegeven per RES-regio. Wel is concreet afgesproken dat alle regio's gezamenlijk 35 TWh aan duurzame elektriciteit opwek zullen realiseren voor 2030. Dit draagt direct bij aan het behalen van CO₂ reductiedoelstellingen.

Verschillende inzet RES

De RES is bedoeld als startpunt voor een uitvoeringsproces waarin samenwerkende partijen tot 2030 tot verdere concretisering en realisatie van projecten komen. De RES vraagt van iedere regio op verschillende manieren inzet:

- Een product waarin de regio beschrijft welke energiedoelstellingen waarnaar gestreefd wordt, op welke termijn worden gehaald
- Een instrument om ruimtelijke inpassing met maatschappelijke betrokkenheid te organiseren
- Een manier om langjarige samenwerking tussen alle regionale partijen te organiseren

Het RES-product

Uiterlijk 6 maanden na ondertekening van het Klimaatakkoord levert iedere regio een concept- RES op. Hierin wordt ingegaan op de volgende zaken:

- Een regionale invulling van het op te stellen vermogen in MegaWatt voor hernieuwbare energie op land, de betekenis voor de energie-infrastructuur, met inachtneming van ruimtelijke kwaliteit en maatschappelijk draagvlak, afgewogen tegen andere (ruimtelijke) belangen.
- Een heldere en herleidbare onderbouwing van het aanbod en keuzes voor potentiële zoekgebieden die benut kunnen worden.
- Een Regionale Structuur Warmte.
- Hierin wordt opgenomen welke relevante stakeholders zijn betrokken in het proces.
- Met een procesvoorstel wordt inzichtelijk gemaakt hoe de regio voor elektriciteit en warmte beschikbare bronnen, vraag, en infrastructuur op een efficiënte en betaalbare manier wil koppelen.

De concept-RES-en van de 30 regio's worden getoetst aan de landelijke klimaatopgave en worden 'geschakeld' met de nationale opgave als geheel en afgewogen met het gemeentelijk en provinciaal omgevingsbeleid. De doelstellingen van alle RES'en in het land moeten namelijk optellen tot de nationale opgave. Hoe een eventuele restopgave verdeeld wordt, moet nog worden vastgesteld.

18 maanden na ondertekening van het Klimaatakkoord levert iedere regio een RES 1.0 die is vastgesteld door raden, staten en algemene vergaderingen met de volgende elementen:

- Regionaal aanbod tot 2030 ten aanzien elektriciteit, gas en warmte.
- Concrete zoekgebieden die geschikt zijn voor opwek zon, wind, (duurzame) warmte en duurzame gassen.
- Daarbij wordt rekening gehouden met ruimtelijke kwaliteit en maatschappelijk draagvlak.
- Daarbij wordt door de netwerkbeheerder uitgewerkt welke aanpassingen aan de energie-infrastructuur als gevolg daarvan nodig zijn.
- Tenslotte bevat de RES 1.0 een Regionale Structuur Warmte die inzicht biedt in de regionale warmtevraag en de beschikbaarheid van warmtebronnen.

1.3 Flevolandse Energieagenda (FEA)

In het voorjaar van 2018 ondertekenden 20 partijen de Flevolandse Energieagenda (FEA). Overheden, bedrijven en maatschappelijke partijen kwamen overeen dat ze zich gezamenlijk in gaan zetten voor een CO₂ neutrale energievoorziening in 2050 waarbij als tussendoel is gesteld dat deze in 2030 voor de helft is gerealiseerd. De intenties van het FEA Netwerk sluiten dus naadloos aan op de ambities uit 'Parijs' en het Klimaatakkoord.

Het Netwerk FEA heeft afgesproken dat CO₂ reductie wordt aangepakt met het bedrijfsleven en burgers. Omdat draagvlak noodzakelijk is, moeten zij niet alleen met kosten worden geconfronteerd maar ook met baten. In FEA wordt nadrukkelijk gezocht naar mogelijkheden om de economische kansen van de transitie te benutten. Niet alleen door opbrengsten van duurzame energie te delen, maar ook door te zorgen voor nieuwe werkgelegenheid en economische impulsen in Flevoland te benutten.

Uit berekeningen die in opdracht van het Netwerk FEA zijn gemaakt, blijkt dat in Flevoland CO2 neutraliteit technisch mogelijk is. Zelfs als rekening wordt gehouden met groei van het aantal inwoners, huizen, bedrijvigheid en mobiliteit. Luchtvaart en scheepvaart is daarbij buiten beschouwing gelaten, dit valt buiten de beïnvloedingsfeer van FEA.

Het Netwerk FEA bestaat inmiddels uit 26 partijen en blijft groeien. Iedere partij die interesse heeft zich kan aansluiten.

Het Netwerk FEA kent een voortrollende agenda. De energietransitie vraagt om een flexibele aanpak, vanwege nieuwe technologische en economische ontwikkelingen, nieuw rijksbeleid, nieuwe partners, etc. Met een aantrekkelijk programma wordt het Netwerk FEA bij elkaar gehouden waardoor samenwerking wordt bevorderd. Inspiratie en kennisdeling is daarbij een belangrijk uitgangspunt. Daarnaast worden participatie en draagvlak uitgewerkt samen met de FEA-partners.